

Bülent Özdemir
Kimyasal Mevzuat Uzmanı
CRAD Çevre Risk Analiz Denetim
ve Eğitim Hizm. Ltd. Şti.

Yeni Sınıflandırma, Etiketleme ve Ambalajlama Yönetmeliği

Kimya Endüstrisinde Yeni Bir Dönem Başladı!

11 Aralık 2013 tarihinde, 28848 sayılı, "Maddelerin ve Karışımların Sınıflandırılması, Etiketlenmesi ve Ambalajlanması Hakkında Yönetmelik (SEA)" resmen yayınlandı. Artık kimya sanayinin bu yönetmelik hükümleri kapsamında yeni çalışmalar yapması gerekmektedir. Yönetmelik hükümlerinin uygulanması için son tarihlere bakıldığında, firmaların hazırlıklarını bu yıl içinde başlatması halinde SEA'ya uyumun tamamlaması için yeterli görünmektedir.

Bu yönetmelik hükümlerini son uygulanma tarihleri şöyledir;

Madde olan kimyasallar için: Haziran 2015'tir.

Karışım olan kimyasallar için: Haziran 2016'dır.

Kimya sanayi, bu yönetmeliğin Türkiye'de yakın bir zamanda uygulamaya geçeceğini zaten biliyordu. Zira, yurt dışından gelen birçok kimyasalın etiketinde, kimyasala ait Güvenlik Bilgi Formunda (GBF/SDS), CLP(Classification Labelling Packaging) olarak bilinen yeni sınıflandırma kurallarını görmekteydi. T.C. SEA yönetmeliği, 31/12/2008 tarihli Avrupa Birliği Resmî Gazetesi'nde yayımlanan, 1272/2008 sayılı "Madde ve Karışımların Sınıflandırılması, Etiketlenmesi ve Ambalajlanması" hakkındaki Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi tüzük hükümlerine paralel olarak hazırlanmıştır. Türkiye'nin AB uyum sürecinde ilerlerken atmış olduğu yeni bir adımdır.

Bu yönetmeliğin asıl amacı, kimyasalların Sınıflandırılması, Etiketlenmesi ve Ambalajlanması basamaklarının, küresel ölçekte standart uygulamalar ile kimyasalın yapısına ve niteliğine uygun olarak yapılmasını amaçlar. Böylece insana ve çevreye en az zararı verecek kimyasalların kullanılması veya uygun önlemlerin alınması, tüm ülkelerde standart kurallar altında sağlanır. Uluslararası kim-

yasal madde dolaşımı sırasında karşılaşılan, ülkeler arası farklı sınıflandırma, etiketleme ve ambalajlamanın önüne geçilmiş olunacak ve dolaşım sorunsuz olarak gerçekleşecektir.

Bilindiği gibi eskiden beri kullanılan ve yukarıda verilen tarihlere kadar kullanılacak olan R ibareleri tehlike tanımlarını, S ibareleri güvenlik tanımlarını ve turuncu zemin, siyah resim görseller tehlike sembollerini ifade etmektedir. 28848 sayılı yönetmelik hükümlerine göre R ibarelerinin yerine H/zararlılık ifadeleri, S ibareleri yerine P/önlem ifadeleri, turuncu semboller yerine zararlılık işaretleri kullanılacaktır. Bunlara ek olarak uyarı kelimesi de etiketlerde ve GBFlerde bulunacaktır.

Bu yönetmeliğe göre kimyasalların sınıflandırma hesaplamaları belirtilen yeni koşullara göre yapılmalıdır. Bu tam olarak ne demektir?

- Bir kimyasal maddenin tüm dünyada aynı zararlılık ifadelerine sahip olması demektir. Uluslararası kimya otoriteleri bu amaçla yaptığı çalışmalarını hâlâ devam ettirmektedir. Böylece bir kimyasalın 3 farklı üreticisi, aynı kimyasalı 3 farklı sınıflandırma ile piyasaya tedarik edemeyecektir (geçerli bir nedeni yok ise).
- Maruziyet yolları, ambalaj şekli, uygulama yöntemleri vb. bazı koşullar zararlılık ve önlem ifadelerinin belirlenmesinde daha etkin rol alacaktır.
- Karışım olan kimyasalların zararlılık hesaplamaları, kimyasalın niteliğine ve yapısına has ve daha detaylı olacak. Örneğin; "R10 Alevlenir" sınıflandırması tehlike sembolü getirmezken, karşılığı olan "H226" alev resimli zararlılık işareti içerir. Ya da bir kimyasalın 2 tehlike sembolü varken, 3 veya 4 zararlılık işaretine sahip olabilir. Bir kimyasal Xi; Tahriş edici iken, SEA yönetmeliğine göre "aşındırıcı" olabilir.

Makale

- P/önlem ifadeleri, R ibarelerine göre daha net/açık ifadeler içermektedir.
- Toksikite kategorilerine daha detaylı tanımlamalar getirmiştir.
- Sınıflandırma kriterlerini belirleyen testlerin yöntem, nitelik ve kabul edilebilirlik koşulları ifade edilmiştir.
- Sucul ortam için zararlı, akut kategori 1 veya kronik kategori 1 olarak sınıflandırılan maddeler için M-katsayısı tanımı gelmiştir. M-katsayısının tespit yükümlülüğünden bahsedilmiştir.
- Etiketleme unsurları, SEA yönetmeliğinde belirtilen etiketleme bilgilerini (Piktogram, uyarı kelimesi, H ifadeleri, P ifadeleri) içermelidir.

Yönetmelikte, Etiket Uygulamaları ve Zararlılık İletişimi'nden de bahsedilmiştir. Bu noktada "Tehlikeli Maddeler ve Müstahzarlara İlişkin Güvenlik Bilgi Formlarının Hazırlanması ve Dağıtılması Hakkında Yönetmelik"e atıfta bulunulmuştur ve GBF'de belirtilen etiketleme unsurlarıyla aynı olması gerektiğini ifade etmiştir.

Bu noktada yeni "Güvenlik Bilgi Formlarının Hazırlanması" usul ve esaslarını içeren yönetmelikten de bahsetmek gerekir. Bu yazının hazırlanmış olduğu tarih itibarıyla taslak halinde olan yönetmelik, SEA yönetmelik hükümlerine uyumlu olarak hazırlanmış olup, tahminen Haziran 2014 tarihine kadar resmen yayınlanmış olacaktır. Taslak haline bakıldığında, son uygulama tarihlerinin SEA yönetmeliğiyle örtüştüğü görülmektedir. Bu yönetmelik içeriğine göre GBF'lerin 16 başlığı değişmemiş, fakat her bölüme ait kullanımı zorunlu altbaşlıklar tanımlanmıştır. Bu altbaşlıklar ile GBF'lerin niteliğinin daha artırılması amaçlanmıştır. Etiketleme bilgileri 15. bölümden 2. bölüme alınmıştır. Karışım olan kimyasallar için 3. bölümde belirtilen bileşenlerin her birinin zararlılıkları, hem R ibareleri hem de H/zararlılık ifadeleri olarak beraber belirtilmektedir. Bu temel değişimlerin yanında başka pek çok farklılık daha bulunmaktadır.

GBF hazırlama taslak yönetmelikte dikkat çekici diğer bir konu ise sertifikalı GBF hazırlayıcısı hakkındadır. Zaten 2009'dan beri kullanılan 27092 sayılı GBF hazırlama yönetmeliğinde de Türkçe GBF'lerin sertifikalı kişi tarafından hazırlanması zorunluluğu belirtilmişti. GBF hazırlama taslak yönetmelikte, hazırlayıcının sertifika ve iletişim bilgileriyle beraber GBF'nin 16. bölümünde belirtilmesi zorun-

luluğu da getirilmektedir. Bu önemli bir gelişmedir. Böylece, piyasada dolaşan çok sayıda yetersiz, yanlış, Türkçe olmayan GBF'nin önüne geçilmiş olunacaktır. Ayrıca sertifika sahibi olsa bile yeterli tecrübe ve bilgi birikimine sahip olmayan, güncellemeleri takip etmeyen GBF hazırlayıcılarının ayırt edilmesinde isabetli bir uygulama olmuştur. 28848 sayılı SEA yönetmeliğinde ambalajlama koşullarına da açıklık getirilmiştir. Kimyasalın sınıflandırmasına uygun ambalaj seçimi ve zararlılıklarının ambalajda belirtilmesi esasları hakkında açıklamalar yapılmıştır.

Yazının en başında yönetmeliğin amacının Kimyasalların Sınıflandırılmasının Etiketlenmesinin ve Ambalajlanmasının Uyumlaştırılması olduğunu ifade etmiştik. Bu amaçla, Uyumlaştırılmış Sınıflandırma ve Etiketleme Envanterinin Oluşturulması çalışmalarına başlangıç yapılmış, bildirimde bulunma yükümlülüğü getirilmiştir. Buna göre "zararlı" olarak sınıflandırılan ve kendi halinde veya bu yönetmelikte belirtilen konsantrasyon sınır değerlerinin üzerinde, karışımın zararlı olarak sınıflandırılmasına neden olan ve karışım içinde piyasaya arz edilen yönetmeliğin 2'nci maddesinde belirtilen maddeler, piyasaya arz eden imalatçı veya ithalatçı veya imalatçı veya ithalatçı tarafından, yönetmelikte belirtilen talep edilen bilgileri, yetkili mercie internet sayfasında yer alan formatta sunmakla yükümlüdür.

Kimya firmalarının bu yönetmeliklere uyum sağlaması ve ticareti sırasında sorun yaşamadan, uyumsuzluk nedeniyle cezai işlemlere maruz kalmadan yapması gerekenler şunlardır:

1. Ürünlerinin güvenlik bilgi formlarını son uygulama tarihlerinden en az 1 yıl önce yeni yönetmelik usul ve esaslarına göre düzenlemek/düzenletmek. Elbette ki, taslak halindeki yönetmeliğin remen çıkmasının ardından bu işlem başlatılmalıdır.
2. GBF hazırlama işlemi ardından 28848 sayılı yönetmeliğe uyumlu yeni etiket unsurlarıyla hazırlanmış etiketlerini belirlemek, tasarım ve baskı işlemlerini yapmak. Stoktaki etiketlerini yeni uygulamaya geçişe

Makale

- kadar bitirmek veya bitirebilecek sayıda tutmak.
3. 28848 sayılı yönetmeliğe uyumlu ambalajlarını oluşturmak. Bu noktada Türkiye'nin taraf olduğu ADR sözleşmesi kapsamında ambalajların hazırlanması çok isabetli olacaktır. Böylece 2 ayrı maliyet oluşmasının önüne geçilecektir.
 4. Tüm bu işlemlerin yapılması için işverenin personelini eğitmesi gerekliliği unutulmamalıdır. İşveren, profesyonellerden destek alabilir ve personelinin yeteneğini arttırabilir. Ayrıca firmanın teknik ve elektronik altyapısı gücünü de arttırıcı önlemler almalıdır.

Kimya endüstrimiz bu hızlı geçiş döneminde maddi, zaman, personel başlıkları altında ilave maliyetler ile karşılaşabilir. Bu nedenle, firmaların daha sonra sorun ve yeni maliyetler ile karşılaşmaması için ilgili ekibinin bilgi donanımını sağlamalıdır. Firma dışından profesyonel destek aldığı yerlerin yetenek ve tecrübelerini araştırmalı ve emin olmalıdır.

Güçlü rekabet ortamında en etkili denetim mekanizması, sektörün kendini denetlemesidir. Böylece güncel mevzuat uygulamalarına girmeyerek daha düşük maliyetler oluştu-

ran ve haksız rekabet oluşturan firmalar tespit edilebilir. Bu firmaların da güncel gelişmeleri takip etmek zorunda kalması sağlanabilir.

Neticede asıl hedef, insan sağlığı ve çevre için zararsız veya en az zarar oluşturan kimyasallar ile etkileşim halinde bulunmak olmalıdır.

Kaynaklar:

- 28848 sayılı, 11 Aralık 2013 tarihli, Maddelerin ve Karışımların Sınıflandırılması, Etiketlenmesi ve Ambalajlanması Hakkında Yönetmelik.
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Taslak Yönetmelik; Zararlı Maddeler ve Karışımlara İlişkin Güvenlik Bilgi Formları Hakkında Yönetmelik.
- 1907/2006/EC sayılı REACH Tüzüğü.

